

VABARIIGI VALITSUS

ISTUNGI PROTOKOLL
Tallinn, Stenbocki maja

. november 2025. a nr

Päevakorrapunkt nr ...

Eesti seisukohad määruse eelnõu kohta, mis käsitleb Euroopa Liidu elanikkonnakaitse mehhanismi ning liidu toetust tervisealasteks kriisideks valmisolekuks ja neile vastamiseks

1. Kiita heaks siseministri esitatud seisukohad määruse eelnõu kohta, miks käsitleb Euroopa Liidu elanikkonnakaitse mehhanismi ning liidu toetust tervisealasteks kriisideks valmisolekuks ja neile vastamiseks

1.1. Eesti toetab kõiki riske ja osalisi hõlmava lähenemise rakendamist kriisivalmiduse ja elanikkonnakaitse valdkonnas, sh tuleb valmistuda ka sõjaliseks ohustsenaariumiks ja ulatusliku hübriidrünnakuga toimetulekuks. Peame oluliseks määruse eelnõu eesmärki tugevdada liidu ja liikmesriikide koostööd, et arendada kriisivalmidust vastavalt ühisele ohuhinnangule ja järgides pädevusjaotust. Seejuures toetame piiriülesteks terviseohtudeks valmisoleku integreerimist EL-i üldisesse kriisivalmiduse raamistikku, säilitades valdkonnaspetsiifilise õigus- ja juhtimisraamistiku.

1.2. Toetame Euroopa Komisjoni ettepanekut reguleerida kriisideks valmistumise ja elanikkonnakaitse valdkonna koordineerimist ja liidu toetusmehhanismi rakendamist määrusega, et tagada kõikide seotud osapoolte jaoks ühtlane kohaldatavus. Peame oluliseks, et toetusmeetmed on kavandatud kooskõlas EL-i valmisoleku strateegia, sisejulgeoleku strateegia, varude strateegia, meditsiiniliste vastumeetmete strateegia ja valge raamat Euroopa kaitsealase valmisoleku kohta.

1.3. Toetame ühtse rahastusvahendi abil elanikkonnakaitse ja tervisealasteks hädaolukordadeks valmisoleku tegevuste koostoidet ja vastastikust täiendamist. Kui määruse läbirääkimistel otsustatakse eelarvejaotuse üle, peame oluliseks, et arvestatakse eelkõige riskihinnangute ja realiseeruvate ohtudega. Lisaks peab säilima paindlikkus eelarvevahendeid valdkondade vahel ümber jagada vastavalt olukorrale.

1.4. Leiame, et tuleks prognoosida ja määrata eelarves piirmäär määruse rakendamisel kaasnevate tehniliste ja haldusabi kuludeks, arvestades EL-i üldiste põhimõtetega halduskulude piirmäära seadmisel.

1.5. Toetame eelnõus toodud elanikkonnakaitse valmisoleku ja terviseohtudega seotud reageerimismehhanisme ja meetmeid, mille eesmärk on tugevdada kriisiolukordadele reageerimise võimekust liikmesriikides. Toetame piiriüleste terviseohtude ennetamise, ohtudeks valmisoleku ja neile reageerimise toetamiseks eelnõus ette nähtud meetmeid. Leiame, et haavatavate sihtrühmade vajadustega arvestamine peab olema integreeritud kõikidesse kriisivalmiduse etappidesse.

1.6. Eesti peab vajalikuks EL-i tsiviil-sõjalise valmisoleku ja koostöö tugevdamist ning selleks ühisõppuste korraldamist ja teabevahetusmehhanismide edasiarendamist. Euroopa Liidu tegevus kriisikindluse valdkonnas peab selgelt arvestama NATO kollektiivkaitse võimevajadusi, tegevusi ja planeerimisprotsessi, nendega konkureerimata.

1.7. Toetame Euroopa Liidu hädaolukordadele reageerimise koordineerimiskeskuse (ERCC) tugevdamist ja mandaadi laiendamist viisil, mis tagaks mistahes ohustsenaariumi korral operatiivse abistamise ühtse kontaktpunkti kaudu. Koordineerimiskeskuse ulatuslikum roll on vajalik eelkõige sektoriüleste kriiside koordineerimisel ja lahendamisel koostöös liikmesriikide pädevate asutustega.

1.8. Toetame elanikkonnakaitsemehhanismi ühisvõimekuste (rescEU) vahendite tugevdamist ja suurendamist (nt tulekahjude kustutamiseks mõeldud õhuvahendid, varjumis- ja evakuatsioonikohtade ning meditsiinivarude lisavõimekuse loomine, energiavarustuse tagamise reservseadmete varu ja logistikavõimekused). RescEU vahendite jaotus peab maksimaalselt arvestama liikmesriikide riskide ja ohtude eripärade ja vajadusega teatud vahendite ja varude eelpaigutamiseks liikmesriiki või regiooni.

1.9. Peame oluliseks, et elanikkonnakaitse mehhanism võimaldab edendada olukorrateadlikkuse ja toimepidevuse ühe osana kosmoseteenuste ja -andmete (näiteks Galileo hädaolukorra satelliitnavigatsiooniteenused ja Copernicus seirepildid) kasutamist piiriüleselt ning parandada varajase hoiatamise süsteeme.

2. Eesti esindajatel Euroopa Liidu Nõukogu erinevatel tasanditel väljendada ülaltoodud seisukohti.
3. Riigikantseleil esitada punktis 1 nimetatud eelnõu ja seisukohad Riigikogu juhatusele ning teha seisukohad teatavaks Eestist valitud Euroopa Parlamendi liikmetele ja Eestist nimetatud Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ning Regioonide Komitee liikmetele.

Kristen Michal
Peaminister

Keit Kasemets
Riigisekretär